

- вихід на нові ринки. Зміна фокуса підприємницької структури на користь вибору ринків або їх сегментів, яким властивий вищий потенціал зростання. Вузькоспеціалізована підприємницька структура дуже чутлива до зниження ємності ринку при реалізації традиційних у своїй діяльності товарів, робіт або послуг, при втраті конкурентної переваги і появи на ринку товарів або сервісів більш високої якості.
- розширення масштабів діяльності підприємницької структури. Розширення ставати можливим за рахунок виходу підприємницької структури на нові ринки і / або сегменти ринку.

В умовах економічної нестабільності диверсифікація бізнесу є вкрай важливим напрямком забезпечення конкурентоспроможності, в зв'язку з тим, що відкриває можливості досягнення синергетичного ефекту шляхом об'єднання видів діяльності, що доповнюють одна одну, або управлінських можливостей.

Список використаних джерел:

1. Ансофф И., Новая корпоративная стратегия. СПб.: Питер Ком., 1999. – 416 с.
2. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового]. – Одеса : Атлант, 2013. – 470 с.
3. Кузьмін О.Є., Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: монографія / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.П. Романко; за заг. ред. д.е.н., проф. Кузьміна О.Є. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. – 180с
4. Портер Е. Майкл, Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов. 7-е изд. / Майкл Е. Портер; Пер. с англ. – М.: Альпина Паблишер, – 2017. – 454 с.
5. Шарко О.О., Види та напрями диверсифікації діяльності підприємств. Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. 2008. No10 (128), ч. 2. С.17–21.

ЕВОЛЮЦІЯ ПРИНЦИПІВ РОЗРОБКИ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В УПРАВЛІННІ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ

*А.В. Кулінська, д.е.н., проф.,
С.А. Доскоч, магістрант,
Одеський національний політехнічний університет,
м. Одеса*

Визначено, що основною перевагою фінансової децентралізації на засадах програмно-цільового бюджетування, як фактору забезпечення фінансової автономії регіонів в сучасних умовах, є концентрація ресурсів на реалізацію взаємопов'язаних заходів, можливість контролю за їх витрачанням, коригування та стимулювання їх ефективного використання. Крім того, як зазначають деякі вчені-економісти [3-4], еволюція етапів розробки та організації механізму реалізації програмно-цільового бюджетування з використанням адаптивних структур управління повинна визначатися наступними принципами, які формуються виходячи з методології програмно-цільового планування:

принцип комплексності, який визначає необхідність відображення в бюджетних програмах заходів та завдань по ланцюжку їх взаємозв'язків, а також по виконавцям незалежно від галузевої або організаційно-правової приналежності. Тобто, забезпечується більш суворі міжгалузева ув'язка програмних показників, відображення в бюджетних

програмах не тільки завдань галузевого характеру, але завдань для інших суб'єктів господарювання, що забезпечують досягнення поставлених цілей на регіональному рівні. Вимога цього принципу може бути забезпечено за умови чіткого формулювання мети бюджетної програми і визначення основних шляхів реалізації. При цьому необхідно більш зримо окреслювати межі розв'язуваної проблеми й коло суб'єктів господарювання, що включаються в бюджетну програму;

принцип цілеспрямованості, що означає забезпечення пріоритету мети, яка визначається у вигляді кінцевого результату, над ресурсами. Вона тому й називається цільовою, що вона спрямована на досягнення певної мети. При формулюванні мети бюджетної програми враховуються, по-перше, довготривала мета розвитку об'єкта програмно-цільового планування, по-друге, функції та завдання, виконувані об'єктом планування в перспективі, по-третє, локальна проблема, на розв'язання якої спрямована бюджетна програма;

принцип єдності цілей та ресурсів, що зумовлює зв'язування намічених завдань та заходів бюджетної програми із ресурсами, виконавцями, термінами. Доцільно по кожному завданню бюджетної програми проводити розрахунок необхідних ресурсів (фінансових, матеріальних тощо) за умови забезпечення підвищення ефективності їх використання. При цьому слід визначити й джерела надходження ресурсів за їх видами, обсягами, якісному складу.

Вказані основоположні принципи розробки та організації механізму реалізації програмно-цільового бюджетування в управлінні бюджетними коштами визначають ключові напрямки використання програмно-цільового підходу для ефективного вирішення проблем в соціально-економічному розвитку країни, регіону, міжгалузевого комплексу, суб'єктів господарської діяльності, що є основою підвищення ефективності фінансової децентралізації на засадах програмно-цільового бюджетування. Отже, порядок реалізації програмно-цільового підходу щодо управління збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів включає наступні етапи впровадження практики програмно-цільового бюджетування [1-2]:

оцінка існуючого стану економіки національного господарства та її розвитку на перспективу з урахуванням існуючих у теперішньому та минулому темпів або пропорцій (прогноз показників на основі екстраполяції);

розробка моделі ідеального стану економіки національного господарства України з точки зору оптимального задоволення потреб в її продукції та послугах на регіональному рівні та забезпечення її конкурентоспроможності з урахуванням зовнішніх загроз (на основі цільових нормативів та показників, а також прогнозних даних із стратегічного плану розвитку);

зіставлення ідеального та можливого розвитку економіки національного господарства за її галузями і визначення розриву між цими показниками на регіональному рівні. Формування проблем і виділення найбільш важливих з точки зору досягнення запланованих цілей. Опис найбільш важливих проблем під програмну розробку (для обґрунтування проблем можна використовувати дані стратегічного плану, а їх опис здійснюється в рамках розробки бюджетної програми);

визначення мети, завдань, найбільш важливих заходів, які вирішують поставлену бюджетну програмну проблему. На цьому етапі використовуються методи побудови «дерева цілей», теорії графів, які дозволяють розукрупнити мету до комплексу заходів, забезпечуючи єдину цільову спрямованість всіх завдань та заходів на всіх рівнях державного управління;

формування концепції вирішення проблеми, розробка варіантів розвитку об'єкта програмно-цільового планування соціально-економічних систем, обґрунтування необхідних економічних та структурних перетворень у розвитку національної економіки

за умови забезпечення максимального наближення її розвитку до суспільно-необхідних потреб на регіональному рівні;

визначення необхідних ресурсів для реалізації бюджетної програми в укрупненому варіанті (матеріальних, фінансових, трудових тощо) і оцінка існуючої ресурсної бази на предмет можливості реалізації програмних заходів на базі наявних ресурсів на регіональному рівні;

взаємна ув'язка потреб або можливостей ресурсного забезпечення бюджетних програм і визначення оптимального ресурсного потенціалу для ефективного й запланованого розвитку економіки національного господарства України в рамках реалізації бюджетної програми на регіональному рівні;

розробка макету бюджетної програми та обґрунтування конкретних заходів, завдань, строків здійснення, необхідних ресурсів або їх номенклатури для реалізації програмних завдань щодо управління збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів;

зіставлення можливих і необхідних ресурсів за номенклатурою та обсягом, за кількістю, а також якістю управління збалансованим соціально-економічним розвитком регіонів. Формування умов оптимального та бюджетної програми першочергового забезпечення розвитку національного господарства необхідними ресурсами та розрахунок їх ефективності;

уточнення бюджетної програми та приведення її у відповідність із затвердженим макетом. Узгодження програмних завдань із виконавцями, уточнення та розукрупнення основних бюджетних показників, тобто складання графіка виконання робіт;

затвердження бюджетної програми як директивного документа й організація доведення завдань до виконавців. Визначення системи звітності з управління збалансованим соціально-економічним розвитком суб'єктів національного господарства України;

організація реалізації бюджетної програми, тобто контроль за ходом її реалізації, визначення форм контролю та їх періодичності, визначення відповідальності за виконання показників бюджетної програми.

Список використаних джерел:

1. Дем'янишин В.Г. Бюджетний механізм держави: сутність і роль у регулюванні соціально-економічних процесів / В.Г. Дем'янишин // Формування ринкових відносин в Україні. – 2017. – № 11 (78). – С. 3-11.
2. Єпіфанов А.О. Бюджет – головна ланка фінансів держави: [моногр.] / А.О. Єпіфанов, І.І. Д'яконова, І.В. Сало. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2016. – 201 с.
3. Лютий І.О. Формування бюджетної політики економічного зростання / І.О. Лютий, Л.М. Демиденко // Фінанси України. – 2018. – № 10. – С. 13-19.
4. Чугунов І.М. Бюджетний механізм регулювання розвитку: [моногр.] / І.М. Чугунов, Ю.О. Лупенко, Н.І. Костіна, І.О. Луніна. – К.: НІОС, 2018. – 488 с.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО І РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*А.В. Кулінська, д.е.н., проф.,
В.В. Лебедєва, д.е.н., проф.,
Г.В. Петрига, магістрант,
Одеський національний політехнічний університет,
м. Одеса*